

Єпископ Острозький, настоятель Дерманський

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника Острога

Сто п'ятдесят років тому помер єпископ Острозький Ієрофей – **Лобачевський Яків Федорович** (24 березня (5 квітня) 1789 р., Ковель Волинського воеводства – 17 (29) квітня 1871 р., Дермань Дубенського повіту Волинської губернії, нині Здолбунівщина в складі Рівненського району) – православний церковний діяч і педагог на Волині, історик і природодослідник, більшість життя якого була пов'язана з історичною Острожчиною. Він закінчив Волинську духовну семінарію в Острозі (1807), Київську академію (1811). Працював викладачем (вища граматики, німецька мова, риторика, філософія, фізика) та інспектором (із 1817 р.) у рідній семінарії в Острозі, де прийняв постриг під чернечим іменем Ієрофей (справа про це збереглася в музейних фондах Державного історико-культурного заповідника Острога). Під час війни 1812 р. педагог був відповідальним за евакуацію архіву та бібліотеки семінарії (де

знаходилися і книги із зібрань Острозької академії та єзуїтського колегіуму) в місті Кобеляки Полтавської губернії. З 1822 р. – настоятель Загаєцького, з 1828 р. – Дерманського монастирів. З 1845 р. – єпископ Острозький, вікарій Волинсько-Житомирської єпархії з резиденцією у Дермані.

Упродовж свого 43-річного управління монастирем владика Ієрофей провів відбудову храму доби князів Острозьких, що постраждав від пожежі, ремонт історичної дзвіниці та інших споруд. Єпископ зберіг і впорядкував монастирські бібліотеку та

архів, досліджував острозькі й дерманські старожитності, надсилаючи відомості про них для публікації у виданнях Київської археографічної комісії. Автор «*Исторической записки о Дерманском монастыре*» (1842 – 1862, надрукована посмертно у 1873). У ній серед ігуменів і управителів монастиря згадано «Івана Диякона» (друкаря **Івана Федоровича**). Найціннішим розділом «Записок» є матеріали про бібліотеку й архів монастиря, де описано 22 стародруки та рукописи. Автор вперше ввів у науковий обіг «Дерманський пом'яник» XVII ст. з іменами князів Острозьких (цей рукопис нині експонуємо в Музеї книги та друкарства нашого історико-культурного заповідника). Владика вільно володів багатьма сучасними і класичними мовами, цікавився досягненнями новітньої медицини і природничих наук (фізики, електротехніки, ботаніки, геології та мінералогії, інших дисциплін), здійснював наукові експерименти в цих галузях знань. Тож єпископа Острозького справедливо вважають однією з найосвіченіших постатей Волинського краю, де він шість десятиліть служив Богу, людям і науці. ■